

КАФЕДРА ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ МУЗИКИ

Музика Срібного віку

Освітній ступінь	Магістр	Курс	1
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво	Семестр	1
Освітньо-наукова програма	Музична режисура		
Статус	Вибіркова	ECTS	3
		Годин	90
		Лекції	14
		Семінари	14
		Самостійна робота	62
Семестровий контроль	Залік		

Інформація про викладача

ПІБ	Редя Валентина Яківна, доктор мистецтвознавства, професор
Профіль викладача	https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=ru&user=mXQjw18A АААА
e-mail	redya.valentina@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Навчальну програму курсу «Музика Срібного віку» складено з урахуванням новітніх досягнень європейської гуманітарної науки. Музичний простір сьогодення не має часових та географічних обмежень, які протягом попередніх століть спрямовували інтереси слухачів та виконавців виключно до «сучасних» для кожної епохи музичних артефактів. Як і дисципліна «Історія світової музики», курс «Музика Срібного віку» сприяє розвитку у студентів художньо-історичного мислення, широкого гуманітарного підходу до предмету вивчення, розуміння видової специфіки музичного мистецтва та його місця в загальному художньо-історичному процесі.

Знання, набуті завдяки курсу «Музика Срібного віку», не лише розширюють фаховий кругозір майбутніх музикантів-професіоналів, але й допомагають краще усвідомити закони та особливості розвитку вітчизняної музичної культури, яка упродовж століть перебувала в єдиному культурно-інформаційному просторі з російською. Саме

українські впливи нерідко ставали важливими чинниками формування нових явищ російської музичної культури.

Мета курсу «Музика Срібного віку» – розкрити історичну детермінованість принципів музичного мислення у російській культурі кінця XIX – початку XX ст., виявити їх єдність з визначальними настановами художнього мислення у суміжних видах мистецтва, створити цілісну картину векторів світового музично-історичного процесу на межі XIX–XX ст.

Основні **завдання курсу «Музика Срібного віку»**) визначені необхідністю сформуванню у студентів наступні **спеціальні компетентності**:

- розуміння закономірностей історичного розвитку музичної культури;
- вміння сформуванню чітке уявлення щодо процесів історичного розвитку вітчизняної музичної культури, у складному діалектичному зв'язку із загальними тенденціями соціально-культурного розвитку;
- застосування стильового підходу до аналізу музично-історичного процесу;
- вміння виявляти та пов'язувати між собою різні типи контекстів навколо обраного об'єктом уваги музичного артефакта;
- здатність поєднувати конкретні факти (знання умов життя та діяльності представників музичної культури) та узагальнювати їх історичне значення;
- стійкі навички самостійної роботи з науковою музикознавчою літературою як засобом формування власного професійного ставлення до музично-історичних явищ.

Як результат вивчення курсу «Музика Срібного віку» студенти мають **знати** :

- хронологічні межі, світоглядні витоки та значення феномену Срібного віку;
- історичну обумовленість та причини зміни принципів музичного мислення на межі XIX–XX ст.;
- закономірності формування та розвитку музичних жанрів професійної традиції в епоху «російського духовного ренесансу»;
- фундаментальні творчі настанови представників композиторських шкіл у їхній єдності з визначальними настановами художнього мислення у суміжних видах мистецтва Срібного віку;
- наявність спільного культурного простору і загальних умов творчої діяльності представників російської та української музичної культури цього періоду;
- принципи аналізу та інтерпретації творів музичного мистецтва Срібного віку.

На основі засвоєння теоретичних положень курсу студенти мають **уміти** :

- визначити роль і значення мистецтва Срібного віку в системі світової художньої культури;
- охарактеризувати особливості стилю того чи іншого композитора в контексті стильових показників епохи або художнього напрямку;
- дати історичну довідку стосовно певної художньої події або мистецького явища;
- аналізувати й інтерпретувати музичний твір в історико-стильовому контексті Срібного віку;
- застосовувати набуті знання та вміння у власній професійній діяльності.

Нормативний зміст підготовки студентів-магістрантів формулюється у наступних **результатах навчання**:

1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтеграції для розв'язання суспільно-значимих проблем.
2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
3. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.
4. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів дослідження та проектів.
5. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтеграцію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.
6. Планувати та виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: філософія та естетика, культурологія, мистецтвознавство. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими предметами як фундаментального (культурологічного, музикознавчого) циклу, так і з предметами соціально-гуманітарного циклу: «Мистецтво як естетичний феномен», «Еволюція художніх стилів в мистецтві», «Мистецтво медіакультури в світовому художньому просторі», «Новітні тенденції сучасної культурології», «Історія світових культурологічних вчень», «Тенденції розвитку сучасного оперного театру», «Українська музична культура ХХ ст. », «Музика у світовій культурі ХХ-ХХІ ст.», «Синтез мистецтв у світових культуротворчих процесах: історія і сьогодення», «Методологія музичної культурології».

Отримані практичні навички та засвоєні теоретичні знання під час вивчення навчальної дисципліни можна використовувати в подальшому під час опанування навчальних дисциплін: «Педагогічна практика», «Культурологічна педагогіка вищої школи». На рівні аспірантури курс може стати засадничим для таких дисциплін як «Комунікативні компетентності музиканта: психолого-педагогічний контекст», «Філософія культури», «Естетичні парадигми сучасності», «Методологічні засади сучасного філософського знання: концепції, напрями, персоналії» та інших.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер, Viber та Zoom. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних та практичних занять), музичні інструменти тощо.

Структура курсу. Дисципліна «Музика Срібного віку» будується на засадах академічної освіти, але за умов відсутності спеціального навчального посібника спирається переважно на лекційний курс та наявні публікації за відповідною тематикою, а також засвоюється на практичних заняттях (семінари, дискусії, реферативні виступи, презентації та їх обговорення, тощо). З метою перевірки знань передбачено проведення модульних контрольних робіт, письмових та усних бліц-опитувань, музичних «вікторин», інші форми контролю.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Zoom, Вайбер-група.

ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

СПЕЦІАЛЬНІ (ФАХОВІ, ПРЕДМЕТНІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ

1. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції в галузі сценічного мистецтва.
2. Здатність до комплексного оперування специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними тощо) при створенні та виробництві сценічного твору.
3. Здатність до публічної презентації результатів творчої (інтелектуальної) діяльності з метою популяризації українського й світового сценічного мистецтва.
4. Здатність до розуміння та комплексного оцінювання фундаментальних засад культурно-мистецьких процесів.
5. Здатність до ефективної комунікації у творчому колективі під час організації, реалізації та презентації сценічного твору.
6. Здатність брати участь у фахових дискусіях із питань історії сценічного мистецтва, актуального стану та тенденцій його розвитку.
7. Здатність до організації сценічних проєктів, фестивалів та мистецьких заходів.
8. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід різноманітними шляхами й засобами.
9. Вміння застосовувати знання з педагогіки у навчально-виховному процесі у закладах вищої освіти.
10. Вміння планувати та здійснювати наукові дослідження, готувати результати наукової роботи до оприлюднення.

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі сформованої системи знань, уявлень, інтересів.
2. Здатність застосовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
4. Здатність оперувати новітніми інформаційними та цифровими технологіями у галузі культури і мистецтва.
5. Здатність бути критичним і самокритичним.
6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї.
8. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
9. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Володіти професійними навичками зі створення продуктів сценічного мистецтва.
2. Відтворювати власну художню концепцію в творах сценічного мистецтва.
3. Здійснювати аналіз стилів та напрямів у мистецтві.
4. Вести фахову дискусію іноземною мовою.
5. Застосовувати інформаційні технології у професійній діяльності.
6. Виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання в процесі реалізації сценічного твору.
7. Оперувати системою виражальних засобів (пластично-зображальних, звукових, акторсько-виконавських, монтажно-композиційних, сценарно-драматургічних) при створенні та реалізації сценічного твору.
8. Аналізувати художній твір із метою його сценічної інтерпретації.
9. Обирати художні засоби, необхідні для реалізації задуму сценічного твору (проєкту).
10. Володіти термінологією сценічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
11. Здійснювати педагогічну діяльність у сфері сценічного мистецтва.
12. Планувати та здійснювати наукові дослідження у сфері культури та мистецтва, готувати результати наукової роботи до оприлюднення.

Перелік тем

Змістовий модуль 1.Феномен Срібного віку російської культури

Тема 1. Художня культура Срібного віку: загальна панорама.

Семинар.«Російські сезони» С. Дягілева в контексті культури Срібного віку.

Тема 2.Музика в культурній композиції Срібного віку.

Семинар.Музично-поетичний театр О. Вертинського.

Змістовий модуль 2.Інтегративні процеси в музичному мистецтві Срібного віку

Тема 3. Діалог мистецтв як фактор оновлення жанрово-стильових параметрів музики.

Семинар.К. Бальмонт і музика Срібного віку.

Тема 4. Діалог культур у діахронному та синхронному вимірах.

Семинар.«Рух до правитоків» у російському мистецтві початку ХХ століття.

Змістовий модуль 3.Стильові шукання в музиці Срібного віку

Тема 5.Оновлення стильових основ російської музики.

Семинар. Стиль модерн у російській музиці Срібної доби.

Тема 6.Ренесанс духовної православної традиції: «нова московська школа».

Семинар.Ренесанс духовної музики у творчості композиторів «нового напрямку».

Тема 7.Ранній російський музичний авангард у культурному просторі Срібного віку.

Семинар.Музичний футуризм та його персонажі. Українсько-російське коріння раннього музичного авангарду.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, презентація, дискусія

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну Вайбер-групу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у семінарських заняттях, обговореннях тощо	10
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Підготовка презентації за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Модульні контрольні роботи (2)	20
6.	Підсумкова контрольна робота	10
7.	Залік	30
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Високий (творчий) рівень компетентності. Оцінка «відмінно»– студент виявляє яскраві творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах, уміння аналізувати мистецькі явища, що вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку; чітко, лаконічно, логічно й послідовно відповідає на поставлені запитання; формулює аргументовані висновки; виявляє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності. Оцінка «добре»:

B (82–89) – студент демонструє міцні ґрунтовне знання навчального курсу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний встановити причинно-наслідкові зв'язки між явищами різних видів мистецтва; вільно виконує практичні (аналітичні) завдання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (74–81)– студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності. Оцінка «задовільно»:

D (64–73)– студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; виникають труднощі з наведенням прикладів і поясненням закономірностей тих чи інших явищ та процесів; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–63)– студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності. Оцінка «незадовільно з можливістю повторного складання» (F 35–59) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34, незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)– студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; не орієнтується у елементарних культурологічних та музикознавчих поняттях, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських науково-творчих, науково-практичних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах тощо.

Основна література

1. Васильєв Ю. Рахманінов та символізм // *Музична академія*. 2008. № 4. С. 3-11.
2. Вершиніна І. Я. *Ранні балети Стравінського*. Л.: Наука, 1968. 223 с.
3. Лобанова М. Н. «Екстаз» та «божевілля»: особливості діонісійського світосприйняття А. Н. Скрябіна // *Питання філософії*. 2007. № 3. С. 159–170.
4. Маценка С. *Метамистецтво : словник досвіду термінотворення на межі літератури й музики*. Львів : Апріорі, 2017. 120 с.
5. Редя В. *Музика у культурній композиції «срібного віку»*. Дослідницькі нариси:

монографія..Київ : ДАКККиМ, 2006. 276 с.

6. *Редя В.* Про специфіку прочитання живописного першоджерела в «Острові мертвих»// Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2002. Вип. 21 : Музичний твір як творчий процес. С. 173-184.
7. *Ржевська М.* На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини ХХ століття у соціокультурному контексті епохи : монографія. К. : Автограф, 2005. 352 с.
8. *Тиможинська М.* Спроби втілення футуристичних ідей у музиці: «Форми у повітрі» А. Лур'є // Українське музикознавство. К., 2011. Вип. 37. С. 321-342.
9. *Чекан Ю.* Інтонаційний образ світу: монографія. К. : Логос, 2011. 227 с.